

Átmeneti otthonok szabadtereinek vizsgálata

(Budapesti intézmények alapján)

Mádi Sára Lola – CBV8ZM

Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzési szak, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet

Belső konzulens: Bagdiné Dr. Fekete Orsolya, Egyetemi tanársegéd

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet,

Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszék

Szakedolgozatomban a Budapesti Anyaotthonok és Családi Átmeneti Otthonok szabadtereinek vizsgálatával foglalkoztam. A téma jelentőségét mi sem mutatja jobban, hogy ezek az otthonok, olyan embereknek segítenek, akiknek lakhatásuk életkörülményeik miatt veszélybe kerültek, megszűntek, vagy akik a fizikai/mentális bántalmazás elől menekülnek el saját otthonukból. Ebben az érzelmileg rendkívül megterhelő állapotban lévő szülőknek és gyermekeiknek igyekeznek stabil alapokat szolgáltatni, annak érdekében, hogy átvészeljék ezt az időszakot és életüket visszaterelhessék az ideális irányba a viszontagságok ellenére.

Alapvető célom az volt, hogy rámutassak a kertek fontosságára, közösségteremtő erejére és szerepére a lakhatási problémákkal küzdő családokat és az egyedül álló anyákat befogadó intézményekben. A kutatásom során arra próbáltam választ adni, hogy hogyan segíthet az épület és szabadtere, az ideérkező személyeknek, családoknak a mentális és fizikai fejlődés biztosításában, a magánszféra és a közösségi területek létrehozásában.

Elsősorban szakirodalmak feldolgozásával elemeztem a lakhatási problémával küzdő emberek kilátásait, az átmeneti otthonok működéseit, jogszabályok által kínált lehetőségeit, alapelveit, üzemelési tapasztalatait.

Az elemzések után elkezdtem felkutatni a Budapesten található intézményeket. 25 otthont vizsgáltam műholdas és közmű térképekkel, internetes platformokon megtalálható tájékoztatókkal. Majd ezt követően olyan mintaterületeket választottam, amelyek változatos adottságokkal és lehetőségekkel rendelkeznek. Célom az volt, hogy széles perspektívát nyújtsak és komplexebb képet kapjak a kertek szerepéről és állapotáról. A terepi felmérések során számos szempontot vettem figyelembe, például az intézmények városi környezetét, a szabadterek méretét és az épület-kert kapcsolatát. A saját észrevételeim mellett a dolgozók által továbbított és megfogalmazott igényeket és tapasztalatokat is igyekeztem figyelembe venni a továbbiakban.

A terepi felméréseket követően a térképes ábrákkal elemeztem az adatokat, és összehasonlítást végeztem kerttervezési szempontok szerint az intézményekről. Mindez segített megállapítani a kert használóinak célcsoportját és a számukra kedvező tevékenységeket, igényeket.

A kertek bemutatása után a vizsgálat eredményeket összesítettem és javaslatokat tettem a szakirodalmi kutatás és a terepvizsgálatok után az összegyűjtött információk alapján, majd megfogalmaztam az általam tájépitészeti szempontból hasznos tervezési elveket.

Az intézmények szűkös pénzügyi forrásokkal rendelkeznek, amely hozzájárul ahhoz, hogy a kertek állapotának fenntartása másodlagossá váljon. Ezért szakdolgozatomban elsősorban javaslatokat, kezdeti iránymutatásokat fogalmazok meg az otthonok szabad terének hatékonyabb kialakítása érdekében, a jobb eredmény elérése érdekében.

A két részletesebben vizsgált intézményben a helyszíni szemlében és a javaslattételben leírtak alapján jól észrevehető, hogy más már problémák vannak jelen egyikben és másikban. Míg a Kispesti Családok Átmeneti Otthonában elsősorban a nagyarányú betonburkolat és a csak gyep felületből álló növényállomány szül komplikációkat, addig a Rész Alapítvány Családok Átmeneti Otthonában ehhez képest nagyobb mértékű zöldfelület és diverz növényzet adottságaiból származó konfliktusok jelentik az akadályt.

A végső konklúzióban arra a következtetésre jutottam, hogy az átmeneti otthonok kertjeinek tervezésekor fontos figyelembe venni a változó igényeket és adottságokat. A kertek lehetőséget kínálnak a közösségi együttlétre és a természetközeli élményekre.

Általános javaslataim az épített elemek, növényzet és közösségi kert létesítése körül összpontosulnak. Az otthonok növényállományánál meghatároztam, hogy milyen fajok ültetése előnytelen a gyermekes intézményekben, például: mérgező, tövises, szúrós, allergiás reakciót kiváltó taxonok kerülése. Ugyanakkor előnyös az örökzöld növények, gyümölcsfák, érzékszervekre kihatással lévő dúsan virágzó, jó illatú és nagy dísz értékkel rendelkező növények telepítése.

Vizsgálatom összegzésében megállapítható, hogy a lakó igénylik és fontosnak is tartják a közösségi kertek létrehozását az intézményben, amelyet felügyelettel és oktatással lehet karbantartani.

Meglátásom szerint fontos lenne valamennyi Budapesten található átmeneti otthon részletes vizsgálata annak érdekében, hogy az általános igények, konfliktusok mellett az otthonok egyéni szükségleteinek megfelelően történhessen meg szabadtereiknek tervezése.